

In Memoriam

Stuart Hall'un ardından...

*Bazen neyi yitirdiğimizi,
geride bıraktığı derin boşluğa bakınca daha iyi anlarız.*

Stuart Hall, 1932'de Jamaika'da doğdu, Britanya'da yaşadı. Ancak hayatı boyunca kendini ne Jamaikalı geçmişiyle, ne de Britanyalı kimliğiyle tarif etti. Tanık olduğu toplumsal meselelere ikisinin de dışında, tam olarak ne birine, ne diğerine, bazen hem birine, hem ötekine ait olan bir yerden bakmayı tercih etti. Kimlikleri arasındaki bu gerilim ve ilişkisellik, kuramcının sadece kişisel kariyerine değil, ilgilendiği akademik meselelere ve kuramsal perspektifine de yansdı. Kapitalist toplumlarda kendilerini hiçbir zaman konumlandıkları yere, itildikleri toplumsal konuma ait hissetmeyen kesimlerin sıradan hayatını, o hayatı üreten ve yeniden üreten kültürel ve politik mekanizmaları, kısaca "bağlamı" anlamaya çalıştı. Bu anlama çabası yazılarında somutlaşırken, buldukları disiplinlerin keskin sınırlarını ötelemek/aşmak kaygısıyla Hall'u okuyanları bir yerlerde bir "ev"in olduğuna ikna etti. Ama o eve ancak özneliği korurken kolektiviteden vazgeçmezlerse ve yapıyı aşındırmanın mümkün olduğundan hareket ederlerse muhtemelen ulaşabileceklerini aktardı.

Birmingham Kültürel Çalışmalar Merkezi'nin kuruluşundaki öncü rolü ve bu dönemdeki üretimi, dikkatleri bir anda bu parlak entelektüele çevirdi. Adı, 1980'li yıllarda Britanya dışına taşı. Bu dönemde Stuart Hall'un konferanslarına, derslerine ilk kez katılanlar, fotoğraflarını görenler, o ışıltılı gülümsemenin yerleştiği koyu siyahlık karşısında şaşkınlığa uğradıklarını gizlemezler. Akademinin uzunca bir süre hangi coğrafyaya konumlandıracağını bilemediği bu yeni ses karşısındaki kafa karışıklığı, Hall'un gündelik ve sıradan olan'ı anlamaya çalışırken başvurduğu yöntemler karşısında azalacağına, pekişti. Marx'ı, Gramsci'yi, Foucault'yu bir araya getirerek, sıradan hayatın politik doğasına dair sıra dışı şeyler söyleyen bu adamın kırk yıl önce anlattıkları, dönemin yerleşik paradigmalarına sığmadı. Bugün büyük harflerle andığımız Kültürel Çalışmalar alanı, böyle doğdu.

Britanya'dan Guam'a kadar, Hall'un kaybının ardından işitilen seslerin coğrafyası, onun düşüncelerine kulak verenlerin yüzölçümüne dair fikir verebilir. Stuart Hall'un ölümünün yankıları, son yarım yüzyılın en etkili entelektüellerinden birini daha yitirmenin hüznünün çok ötesine geçti. Yokluğu, kadim bir dostun, yanı başınızda olmasa bile gezegendeki varlığını bilmekten destek aldığınız bir fikir yoldaşının kaybı gibi duyuldu, öyle anıldı. Türkiye'de zaten beklemezsiniz; ama "Batı'nın anaakım medyası da bu kaybı önce duymak istemedi, duyanlar da sessizce unutmamızı bekledi. Ama işte medyanın bu kör-sağır tavrı, solun Batılı kapitalist toplumlardaki hâl-i pür melâlîne ve temsiline dair epey verimli bir suskunluk da üretti. Hall'un merceğinden baktıkça gürültüsü artan bir suskunluk. Bu suskunluğun akademiyle-entelekt, sorumlulukla-bilmek arasındaki bağ üzerinden yaşama örnekleri karşısında gözlemlenebilen gerilimli bir ilişkiyi, endişe-kaygı ilişkisini yeniden canlandırmasını diliyoruz.

Saygıyla anıyoruz.

Simten Coşar - Hakan Ergül

** Fotoğraf, David Morley ve Bill Schwartz tarafından kaleme alınmış ve Guardian Gazetesinin 10 Şubat 2014 tarihinde internet sitesine konulmuş olan "Stuart Hall Obituary" başlıklı metnin girişinden alınmıştır (<http://www.theguardian.com/politics/2014/feb/10/stuart-hall>). Son erişim tarihi, 10/06/2014).*